УДК 81'255.2
https://doi.org/10.31548/philolog2020.02.073

ІНОЗЕМНИЙ АКЦЕНТ ПЕРСОНАЖІВ ХУДОЖНІХ ТВОРІВ ЯК ПРОБЛЕМА ПЕРЕКЛАДУ

О. М. СУНГ, аспірантка кафедри англійської філології,
перекладу і філософії мови ім. проф. О. М. Мороховського,
Київський національний лінгвістичний університет
E-mail: valeko8515@gmail.com
http://orcid.org/0000-0001-5101-999X

Анотація. *Стаття присвячена проблемі перекладу особливостей мовлення іноземців (контамінованого мовлення) в українському перекладі роману Джона Сейнбека «На схід від Едему» та драми Террі Джонсона «Істерія». У статті висвітлюється теоретичний підхід В. Виноградова до вивчення поняття іноземного акценту. У рамках цього підходу поняття 'акцент' розглядається як сукупність відхилень у мовленні на усіх рівнях функціонування мови (фонетичному, граматичному, лексичному та синтаксичному). Відтворення цих відхилень у перекладі створює певні перекладацькі труднощі та потребує майстерності перекладача. Пріоритетом у пошуку перекладацьких такик відтворення іноземного акценту є природність його звучання. Метою статті є виокремлення особливостей іноземного акценту та систематизація оптимальних перекладацьких тактик його відтворення в англо-українському перекладі. У рамках дослідження, методом перекладознавчого аналізу були виявленні мовленнєві особистості носіїв акценту та виокремлені перекладацькі тактики їх відтворення в українському перекладі. Серед найбільш оптимальних перекладацьких тактик виокремлені паралельний переклад та компенсація. Перспектива дослідження полягає у подальшому аналізі особливостей відтворення іноземного акценту у перекладі та порівнянні перекладацьких тактик його відтворення в прозі та драмі.*

Ключові слова*: художній переклад, контаміноване мовлення, іноземний акцент, інтерференція, ідіолект, компенсація.*

Актуальність дослідження. Становлення когнітивно-дискурсивної парадигми у сучасній лінгвістиці та розвиток принципу антропоцентризму [6, с.149] у перекладознавстві уможливлюють дослідження персонажів художніх творів як мовних особистостей, глибоке вивчення ідіостилю автора та ідіолекту художнього персонажу. Поняття «ідіолект», як «сукупність індивідуальних (професійних, соціальних, територіальних, психофізичних та ін.) особливостей, які характеризують мовлення певного індивіда» [7, с. 165], постає у фокусі уваги перекладачів художніх творів. Індивідуальні особливості мовлення персонажів проявляються у художньому тексті у вигляді відхилень від літературної норми на фонетичному, лексичному та граматичному рівнях. Ці відхилення, зазвичай, слугують індикаторами соціального статусу, місця проживання або іноземного походження персонажу. Мовлення іноземця (контаміноване мовлення) [5] є поширеним об'єктом зображення у художній літературі. Автори художніх творів вдаються до імітації акценту для створення незабутнього образу персонажу та підкреслення його іноземної ідентичності. Перед перекладачами художніх творів постає задача відтворити контаміноване мовлення персонажів у повному обсязі та зберегти інтенцію автора. Таким чином, пошук оптимальних перекладацьких тактик відтворення іноземного акценту персонажів у рамках антропоцентричного підходу до інтерпретації тексту складає актуальність нашого дослідження.

Аналіз досліджень та публікацій. Теоретичну базу нашого дослідження складають наукові праці В. Виноградова [3], С. Влахова [4], В. Комісарова [5], А. Фєдорова [12], С. Флоріна [4]. До

© О. М. Сунг

проблеми відтворення ідіолекту персонажів художніх творів звертаються сучасні українські та іноземні дослідники: Т. Андрієнко, О. Копильна, Т. Некряч, О. Ребрій, А. Статівка, А. Щербак, F. Federici, D. Formici, R. Lopez. Стосовно проблеми відтворення контамінованого мовлення, можна зауважити, що природа акценту та особливості його відтворення у перекладі ще не висвітлені повною мірою [1; 5; 12]. На сьогодні, поняття іноземного акценту продовжує залишатися предметом дискусії. Деякі дослідники вважають акцент суто «фонетичним явищем» [1, с. 55]. Ми поділяємо думку В. Виноградова про те, що «акцент – це сукупність відхилень у мовленні не лише на фонетичному рівні, поняття 'акцент' охоплює усі рівні функціонування мови» [3, с. 56]. Крім того, важливим аспектом дослідження акценту є розуміння, що акцент виникає у наслідок інтерференції – «сукупності відхилень від норм двох мов, яка спостерігається в мовленні білінгвів як результат мовного контакту» [2, с. 22].

Для перекладачів художніх творів усвідомлення специфіки іноземного акценту є важливим аспектом для розробки перекладацької тактики його відтворення. До того ж, у перекладі акценту необхідно враховувати традиційне, стереотипне уявлення про мовлення іноземця у цільовій культурі [5, с. 218]. Аналіз контамінованого мовлення персонажів художніх творів з урахуванням поняття інтерференції та усвідомленням природи акценту, яка охоплює усі рівні функціонування мови складає новизну нашого дослідження.

Мета дослідження – виокремлення особливостей іноземного акценту та систематизація оптимальних перекладацьких тактик його відтворення в англо-українському перекладі. Окреслена мета передбачає розв'язання наступних **завдань**: проаналізувати специфіку іноземного акценту у мовленні персонажів та перекладацькі труднощі його відтворення; дослідити перекладацькі тактики відтворення іноземного акценту в англо-українському перекладі. Об'єктом дослідження виступає контаміноване мовлення іноземців, а предметом – перекладацькі тактики його відтворення.

Матеріали і методи дослідження. Провідним методом дослідження є перекладознавчий аналіз, що передбачає зіставлення першотвору з текстом перекладу та надає змогу проаналізувати особливості відтворення іноземного акценту персонажів у текстах вихідної та цільової культур. У рамках дослідження порівнюються фонетичні, лексичні та граматичні особливості контамінованого мовлення персонажів у першотворі та їхні еквіваленти у тексті перекладу. Матеріалами дослідження слугують оригінальні тексти роману Джона Сейнбека «На схід від Едему» та трагіфарсу Террі Джонсона «Істерія» та їхні українські переклади, виконані Тетяною Некряч.

Результати дослідження та їх обговорення. Для створення образу іноземця письменники, зазвичай, використовують відхилення, спричинені повним або частковим калькуванням структур рідної мови іноземця. Слід зазначити, що в англомовній літературі, письменники приділяють найбільшу увагу фонетичній стилізації мовлення іноземців, для цього, зазвичай, використовуються засоби нестандартної орфографії. Серед лексичних, граматичних та синтаксичних помилок, до яких вдаються письменники для створення акценту, можна виокремити неправильне використання слів, викривлення морфологічної структури слів та використання нестандартного синтаксису.

Переклад далеко не завжди може відтворити ці відхилення в повному обсязі. Проте завжди необхідно маркувати іноземний акцент так, щоб не залишалося сумніву, яка саме мова є рідною у персонажа. За традицією, яка склалась в українських перекладах радянських часів, фонетична стилізація здебільшого залишалась поза увагою. Перекладачі нерідко нівелювали вмотивовані відхилення на фонетичному рівні, з огляду на те, що потенціал фонетичних засобів англійської мови є ширшим порівняно з українською

© О. М. Сунг

мовою. Фонетичні відхилення від літературної норми переважно компенсувалися лексичними відхиленнями. Цей підхід був запропонований болгарськими перекладознавцями С. Влаховим та С. Флоріним [4, с. 323] та розглядається як найбільш прийнятний.

Сучасні українські перекладачі (Т. Некряч, О. Ребрій, Н. Тисовська, Н. Ференс та ін.) своєю творчою практикою доводять можливість використання фонетичного інструментарію української мови для відтворення іноземного акценту. Практики перекладу все частіше використовують тактику «паралельного перекладу» [9], яка передбачає відтворення мовленнєвих відхилень у вихідній мові аналогічними засобами цільової мови.

На думку Н. Самуйлової, саме фонетичні відхилення від літературної мови є головною ознакою мовлення іноземця [10, с. 5]. Ми не поділяємо цієї думки, зважаючи на те, що акцент охоплює всі системи мови. У нашому дослідженні ми аналізуємо відтворення контамінованого мовлення на усіх рівнях мови та дотримуємося думки Т. Некряч та О. Копильної, про те, що «для відтворення іноземного акценту можуть бути використані: фонетичні засоби (заміна звуків), порушення морфологічної та синтаксичної норми, неправильне вживання слів, іншомовні вкраплення, компенсація» [8, с. 159].

З огляду на те, що у процесі перекладу, зазвичай, неможливо повністю відтворити помилки на різних рівнях аналогічними засобами, відтворення контамінованого мовлення створює певні перекладацькі труднощі. На думку О. Ребрія, в основі перекладацьких труднощів перебувають: 1) системні невідповідності між мовою оригіналу та мовою перекладу; 2) асиметрія природної мови/мовного знаку, що втілюється в неоднозначності/ багатозначності мови; 3) відхилення від загальнолітературної мови [9, с. 215].

Таким чином, у разі неможливості відтворення акценту паралельними засобами, у зв'язку з вищезазначеними труднощами, задача перекладача полягає у пошуку функціональних аналогів для відтворення помилок у мовленні іноземця та у використанні компенсаційних прийомів [4]. Цю думку, також, підтримує А. Фєдоров, зауважуючи, що «у перекладі важливо передати не формальні особливості оригіналу, а саме стилістичну функцію, яку вони виконують» [12, с. 123]. Перекладач має усвідомлювати, що контаміноване мовлення – це свідомий стилістичний прийом, головною ознакою якого є натуральність. Отже, саме природність образу іноземця має стати пріоритетом у пошуку перекладацьких засобів відтворення його мовлення.

На матеріалі трагіфарсу сучасного британського драматурга Террі Джонсона та його українського перекладу видається можливим дослідити особливості відтворення іспанського акценту одного із головних героїв, Сальвадора Далі. Т. Джонсон вдається до різних засобів створення мовленнєвого портрету Далі, зокрема до іншомовних вкраплень та викривлення морфологічних та синтаксичних структур. У мовленні Далі можна простежити відхилення від літературної норми здебільшого на граматичному та лексичному рівнях. Серед відхилень на ***граматичному рівні*** можна виділити *вилучення підмету* (is not, is alright, is serious), *помилкове вживання особової форми присудка* (he think, he visit), *неузгодження слів* (Please I say something), *неправильна будова питальних речень* (You will not object? But is who?), *вилучення або невірне вживання артиклів* (This man is genius, Is an honour). Слід зауважити, що вилучення підмету є притаманною рисою іспанської мови, що безпомилково маркує походження Далі. Серед відхилень від літературної норми на ***лексичному рівні*** можемо простежити *вкраплення іншомовних слів* "Buenos dias," "si," "que," "scuse," "mi amor." Ці слова сприяють створенню ефекту іншого місцевого колориту та підсилюють естетичну функцію мовлення Далі.

Переклад цієї п'єси українською мовою був зроблений у 2002 році Тетяною Некряч, виключно для сцени, на замовлення Київського національного українського драматичного театру імені Івана Франка. Перекладачка залучає великий арсенал перекладацьких тактик, які видаються цілком прийнятними для створення сценічного діалогу. Цей переклад відповідає базовим вимогам сценічного перекладу – "translation for stage" (на відміну від "translation for page" – суто літературного перекладу), і кожен персонаж, як і в оригіналі, має чітко окреслену мовленнєву характеристику і свою власну інтонацію. Іспанський акцент Далі звучить доволі натурально та кожній репліці героя притаманна легкість вимови, наприклад:

1) Dali: Is not in the published works you did this [14, с. 47].

Далі: Сього немає в опублікованих працях що ви робили так.

2) Dali: Dali is perfect English. Not have got you ears [14, с. 46].

Далі: Далі бездоганно говорить англійською, ви що не мати вухів.

У процесі перекладознавчого аналізу, можемо спостерігати, що випущення займенника *it* є характерною рисою мовлення Далі на протязі усієї п'єси. Граматичне порушення "is not" компенсується у перекладі вживанням просторіччя «сього». У другому прикладі, неузгодження слів у реченні та граматичні помилки компенсуються за рахунок лексичної помилки у слові «вухів». Ці перекладацькі прийоми можна віднести до вертикальної компенсації, за умов якої «елементи тексту оригіналу, що виражаються одиницями одного рівня і втрачаються у перекладі, відтворюються в тексті перекладу одиницями іншого рівня [14, с. 5].

Задля досягнення природності акценту Далі, перекладачка вдається до заміни дієслів у особовій формі (I see, Dali dreams, you live) інфінітивами (Я піклуватися, Далі мріяти, ви жити), що підсилює стилістичний ефект акценту Далі:

3) Dali: Is alright. I see myself [14, с. 26].

Далі: Я є порядок. Я піклуватися сам себе.

4) Dali: What Dali merely dreams, you live! Maestro! [14, с. 27].

Далі: Про що Далі тільки мріяти, ви жити! Маестро!

5) Dali: You will not object? [14, с. 28].

Далі: Ви не заперечувати?

Тетяна Некряч широко використовує як компенсаційний, так і паралельний підхід до відтворення ідіолекту Далі. У перекладі можемо спостерігати паралельне відтворення такого порушення на граматичному рівні, як неузгодження слів:

6) Dali: Please I say something! [14, с. 49].

Далі: Прошу я сказати щось!

7) Dali: Then he think [14, с. 49].

Далі: Потім він міркувати.

Відхилення на ***лексичному рівні*** у формі вкраплення іншомовних слів також збережені у перекладі. Слова "Buenos dias," "si," "que," "scuse," "mi amor" залишаються у тексті перекладу без змін та створюють ефект іноземного колориту.

Таким чином, у акценті Далі, спостерігаємо відхилення від літературної норми здебільшого на граматичному та лексичному рівнях. Ці особливості мовлення Далі є невіддільним компонентом його мовної особистості, яка ретельно відтворюється перекладачкою. З метою збереження усіх вмотивованих відхилень від літературної норми, Тетяна Некряч вдається до тактики паралельного перекладу, а також залучає широку палітру перекладацьких прийомів: компенсацію, збереження іншомовних вкраплень, порушення морфологічної та синтаксичної норми тощо. Всі перекладацькі прийоми, репрезентовані у даному перекладі, видаються оптимальними для створення сценічного діалогу. У перекладі простежується природність вимови персонажів та легкість сприйняття реплік на слух, що є найважливішим аспектом у перекладі драми.

На матеріалі роману Джона

© О. М. Сунг

Стейнбека «На схід від Едему» та його українського перекладу можемо проаналізувати відтворення китайського акценту у мовленні персонажу, на ім'я Лі. Проблемою відтворення китайського акценту займався В. Комісаров [5]. Дослідник стверджував, що особливості мовлення китайця слід відтворювати за рахунок відхилення від літературної норми на лексичному та граматичному рівнях. Природність мовлення має бути найголовнішим пріоритетом у відтворенні акценту.

Аналізуючи мовлення Лі, можемо дійти висновку, що Дж. Стейнбек мав доволі прийнятне уявлення про фонетичний образ китайця у вихідній культурі та вміло імітував його за допомогою заміни звуків [r] на [l], що є притаманною рисою китайського акценту. У мовленні китайця Лі можна простежити відхилення від літературної норми на фонетичному, лексичному та граматичному рівнях. В українському перекладі Тетяни Некряч також задіяні усі вищезазначені рівні для відтворення китайського акценту.

На фонетичному рівні спостерігаємо *подовження голосних звуків (ee)*, що свідчить про повільність вимови; *заміну звуків* [r] на [l] (*blekfus, clazy, velly*), *злиття звуків* (*mebbe, fella litta*); *редукцію звуків*: (jus'). Наприклад:

1) Chinee boy jus' workee – not hear, not talkee [15, с. 172].

Китайса хлопча лише працювати – нічого не чути, нічого не говорити [13, с. 209]

2) Missy likee tea? [15, с. 159] / Місі хотіти чай? [13, с. 191].

3) Mebbe blekfus time. [15, с. 18] / Близько сніданку час [13, с. 226].

4) Say velly smaht fella. Mebbe go college. Velly wise [15, с. 363].

Говорити дузе мудрий людина. Мабуть, вчитися коледж. Дузе мудрий [13, с. 445].

Перекладачка відтворює фонетичну стилізацію вимови Лі, використовуючи паралельні засоби на фонетичному рівні, а саме, графони *місі, китайса хлопча, дузе*. Запропоновані фонетичні відхилення цілком відповідають стереотипному уявленню українського читача про мовлення китайця. У випадках, коли неможливо відтворити фонетичні відхилення за допомогою фонетичних засобів, перекладачка вдається до вертикальної компенсації, використовуючи відхилення на лексичному та граматичному рівнях:

5) Lopez dlunk. Find bottle whisky [15, с. 199].

Лопес п'яний. Роздобути пляшка віскі [11, с. 243].

У цьому прикладі порушення на фонетичному рівні "Lopez dlunk" компенсується за допомогою вживання інфінітиву «роздобути» замість дієслова у правильній особовій формі та неузгодження відмінка іменника «пляшка».

У наступному прикладі вживання вертикальної компенсації є цілковито виправданим. Відхилення на фонетичному рівні компенсуються за рахунок вживання у перекладі присвійного прикметника «моя» замість особового «я»; вживання жіночого роду прикметника замість чоловічого. Така імітація ламаної мови доволі вірогідно створює мовленнєвий портрет китайця та відповідає задуму автора.

6) Mebbe I come back late. Goo-by [15, с. 199]. / Може, моя повернутися пізно. До побачень [11, с. 243].

7) No see. He sick [15, с. 203].

Не можна бачити. Він хворіти [11, с. 247].

У тексті першотвору, у мовленні Лі дуже часто спостерігаємо вживання інфінітивів замість дієслів у правильній особовій формі, що можна віднести до граматичних порушень, які виникають внаслідок інтерференції. Проаналізувавши перекладений текст, можемо дійти висновку, що перекладачка усвідомлює, що порушення у мовленні Лі виникає саме під впливом взаємодії двох мов та відтворює ці порушення аналогічними засобами. У тексті перекладу спостерігаємо вдалі перекладацькі рішення щодо вживання інфінітивів

замість дієслів у правильній формі. Наступні приклади демонструють це:

1) I go King City Satdy. Come back mebbe twelve night. Find Missy Tlask on floor [15, с. 206]. / Я їхати Кінг-Сіті субота. Повертатися може дванадцять ніч. Знайти містер Траск на підлозі [11, с. 251].

Отже, у передачі китайського акценту Тетяна Некряч вдається до перекладацької компенсації та паралельного перекладу фонетичних та граматичних відхилень у мовлення Лі. Весь використаний перекладацький інструментарій допомагає скорегувати уявлення читача про мовну особистість персонажу Лі. Акцент китайця Лі розглядається з урахування його специфіки, відтворюється у перекладі на всіх рівнях функціонування мови, що загалом відповідає інтенції автора та посилює вплив на читача.

Висновки. Проаналізувавши два твори, можна дійти висновку, що через розбіжності у структурах цільової та вихідної мов, неможливо повністю відтворити іноземний акцент на всіх рівнях мови у перекладі. Тому, перекладач повинен знайти функціональні аналоги для відтворення помилок у мовленні іноземця. У перекладі акцент повинен звучати природньо та читач повинен легко впізнати образ носія акценту.

Для перекладача важливо усвідо-мити, що акцент не відноситься тільки до вимови, а охоплює всі системи мови. Таким чином, перекладач повинен задіяти засоби усіх мовних рівнів для відтворення іноземного акценту. Отже, серед оптимальних перекладацьких тактик відтворення акценту можна зазначити паралельний переклад, який передбачає використання аналогічних відхилень від літературної норми у цільовій мові та компенсацію, яка передбачає заміну певних відхилень у мові оригіналу функційними аналогами. Перспектива дослідження може вбачатися у подальшому аналізі іноземного акценту персонажів художніх творів та порівнянні перекладацьких тактик його відтворення у драмі та прозі.

Список використаних

1. Багана, Ж., Хапилина Е. В. Акцент и ошибки как проявление интерференции. Вестник Воронежского государственного университета. 2006. № 1. С. 55–58.

2. Вайнрайх У. Языковые контакты. Киев : Вища школа, 1979. 263 с.

3. Виноградов В. А. Консонантизм и лингвистические аспекты обучения языку. Москва : МГУ, 1972. 57 с.

4. Влахов С., Флорин С. Непереводимое в переводе. Москва : Высшая школа, 1986. 416 с.

5. Комиссаров В. Н. Теория перевода (лингвистические аспекты) : учебник / под ред. В.Н. Комиссарова. Москва : Высшая школа, 1990. 253 с.

6. Кубрякова Е. С. Эволюция лингвистических идей во второй половине XX века (опыт парадигмального анализа). Язык и наука конца XX века / под ред. Ю. С. Степанова. Москва : Российский гос. ун-т, 1995. С. 149 – 238.

7. Лингвистический энциклопедический словарь / под ред. В. Н. Ярцевой. Москва : Сов. энциклопедия, 1990. 685 с.

8. Некряч Т. Є., Копильна О. М. Відтворення контамінованої мови в українських перекладах. Проблеми семантики, прагматики та когнітивної лінгвістики. 2002. № 1. С. 155–159.

9. Ребрій О. В. Сучасні концепції творчості у перекладі: монографія. Харків: ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2012. 376 с.

10. Самуйлова Н. И. Вопросы лингвистического обоснования методики обучения произношению. Вопросы обучения русскому произношению. Москва : Наука, 1978. С 3-8.

11. Стейнбек Дж. На схід від Едему. пер. з англ. Тетяни Некряч. Київ: КМ-БУКС, 2018. 736 с.

12. Федоров А. В. Основы общей теории перевода. Москва : Издательство литературы на иностранных языках, 1983. 314 с.

13. Яковлева М. А. К вопросу об использовании метода компенсации как основной переводческой стратегии для достижения адекватности в художес-

© О. М. Сунг

твенном переводе. Вестник МГЛУ. Семантические и стилистические аспекты перевода. Москва : МГЛУ, 2005. С. 114-123.

14. Johnson T. Hysteria [Електронний ресурс]. Режим доступу: https://books.google.com.ua/books?id=2WEBAQAAQBAJ&pg=PT1&redir_esc=y#v=onepage&q&f=false

15. Steinbeck J. East of Eden. NY: Penguin books, 2002. 608 p.

References

1. Bahana, Zh., Khapilina E. (2006). Aktsent i oshibki kak proyavleniye interferentsii. [Accent and mistakes as a manifestation of interference]. Vestnyk Voronezhskoho hosudarstvennoho unyversyteta. 1, 55–58.

2. Fedorov, A. (1983). Osnovy obshchey teorii perevoda. [Fundamentals of the general theory of translation]. Moskow: Izdatelstvo literatury na inostrannykh yazykakh.

3. Johnson T. Hysteria. URL.: https://books.google.com.ua/books?id=2WEBAQAAQBAJ&pg=PT1&redir_esc=y#v=onepage&q&f=false

4. Komissarov, V. (1990). Teoriya perevoda (lingvisticheskiye aspekty): uchebnik. [Theory of translation (linguistic aspects): textbook]. Moskow: Vysshaya shkola.

5. Kubryakova, E. (1995). Evolyutsiya lingvisticheskikh idey vo vtoroy polovine XX veka (opyt paradigmalnogo analiza). [The evolution of linguistic ideas in the second half of the 20th century (paradigm analysis experience)]. Yazyk i nauka kontsa XX veka/ in Yu.S. Stepanov (ed). Moskow: Rossiyskiy hos. un., 149 – 238

6. Lingvisticheskiy entsiklopedicheskiy slovar. (1990). [Linguistic Encyclopedic Dictionary], in: V. Yartseva, (ed). Moskow: Sov. entsiklopediya.

7. Nekryach, T., and Kopyl'na, O. (2002). Vidtvorennya kontaminovanoyi movy v ukrayins'kykh perekladakh [Reproducing a Contaminated Language in Ukrainian Translations]. Problemy semantyky, prahmatyky ta kohnityvnoyi linhvistyky: zb. naukovykh prats'. Kyev, 1, 155–159.

8. Rebrii, O. (2012). Suchasni kontseptsiyi tvorchosti u perekladi: monohrafiya [Modern Arts Concepts in Translation: monograph]. Kharkiv: KhNU imeni V. N. Karazina Publ.

9. Samuylova, N. (1978). Voprosy lingvisticheskogo obosnovaniya metodiki obucheniya proiznosheniyu [Questions of linguistic validation of pronunciation teaching methods]. Voprosy obucheniya russkomu proiznosheniyu. Moskow: Nauka, 3–8.

10. Steinbeck, J. (2018). Na skhid vid Edemu [East of Eden]. per. z anhl. Tetyany Nekryach. Kyiv: KM-BUKS, 736.

11. Steinbeck, J. (2002). East of Eden. NY: Penguin books, 608 p.

12. Vaynraykh, U. (1979). Yazykovyye kontakty. [Language contacts]. Kiev: Vysshaya shkola, 263.

13. Vinogradov, V. (1972). Konso-nantizm i lingvisticheskiye aspekty obucheniya yazyku. [Consonantism and linguistic aspects of language learning]. Moskow: MGU, 57.

14. Vlakhov, S., Florin, S. (1986). Neperevodimoye v perevode. [Untran-slatable in translation]. Moskow: Vysshaya shkola, 416.

15. Yakovleva, M. (2005). K voprosu ob ispolzovanii metoda kompensatsii kak osnovnoy perevodcheskoy strategii dlya dostizheniya adekvatnosti v khudozhestvennom perevode. [On the question of using the method of compensation as the main translation strategy to achieve adequacy in literary translation]. Vestnik MGU. Semanticheskiye i stilisticheskiye aspekty perevoda. Moskow: MGLU, 114-123.

A FOREIGN ACCENT OF LITERARY CHARACTERS AS A TRANSLATION PROBLEM

O. M. Sung

Abstract. *The article deals with reproducing contaminated speech of literary characters in the Ukrainian translations of J. Steinbeck's novel "East of Eden" and the play "Hysteria" by T. Johnson. Contaminated speech (a foreign accent) is a wide-spread stylistic means of characterizing literary*

© О. М. Сунг

characters. The specific nature of the accent remains under the dispute among researchers in translation studies. Some scholars regard the accent as a phonetic phenomenon only. However, our research is based on V. Vinogradov's statement that accent covers the speech deviations on all language levels. In addition, the important aspect of investigating accents is understanding that an accent is a product of language interference. The literature review contains the works of theoreticians and practitioners of translation studies (A. Fedorov, S. Florin, V. Komissarov, O. Kopyl'na, T. Nekryach, O. Rebrii, S. Vlakhov, etc.). The research relevance is determined by anthropocentric approach to text interpretation, which allows to investigate literary characters as language personalities. The object of the research is the constituents of Spanish and Chinese accents of literary characters. The subject of the research comprises the translation tactics of reproducing the foreign accents.

***The purpose** of the research is to reveal the specific traits and components of the foreign accent of literary characters and to single out the optimal translation tactics for its faithful reproduction in translation. To achieve the aim, the following objectives have been set: to examine the specific features of foreign accents of literary characters and to highlight the specific translation tactics of rendering foreign accents.*

***Results of research.** Creative writers resort to imitating foreign accents to create original characters and emphasize their foreign identity. The specific traits of a foreign accent can be represented in fiction in the form of deviations from the literary norm on the phonetic, grammatical, and lexical levels. Reproducing these specific traits can be regarded as a translation challenge difficulties and requires special skills on the part of translator. According to V. Komissarov, the natural sounding of a foreigner's speech should be the top priority in accent reproduction. The Ukrainian translations of T. Johnson's play "Hysteria" and J. Steinbeck's novel "East of Eden" demonstrate successful reproducing of the Spanish and Chinese accents. While creating the Spanish accent of his character T. Johnson resorted to incorrect use of words, grammatical mistakes, distortion of the phonetic and morphological structure of words. These features of the character's speech make an integral component of his language personality, which is carefully conveyed by the Ukrainian translator. In order to preserve all motivated deviations from the literary norm, the translator uses the parallel translation. In the absence of appropriate equivalents the translator resorts to compensation by applying distortion of phonetic, morphological, and syntactic norms. All the translation means represented in this translation seem to be optimal for creating a stage dialogue. Salvador Dali's Spanish sounds natural and easy for audial perception, which is the most important in drama translation. While translating the Chinese accent, Tetiana Nekryach resorts to the parallel translation of phonetic distortions of words. The translation tactics of compensation is applied for rendering the grammatical mistakes in the character's speech. All translation means are used for embodiment the author's intent and increasing the impact on readers. Thus, the Chinese accent are reproduced on all language levels, including phonetic, grammatical, and lexical.*

***Originality.** The study of approaches to conveying foreign accents of literary characters, considering the specific nature of the accent, represents the research originality. Thus, the phonetic, grammatical, and lexical components of the foreign accents were investigated, and the optimal translation tactics of their rendering were singled out.*

***Conclusions.** In conclusion, it should be mentioned that due to the differences in structures of the target and source languages, it is impossible to fully reproduce contaminated speech on the all language levels in translation. Therefore, the translator should find the functional analogues for faithful reproducing a foreign accent. Among the optimal translation tactics of accent reproduction, the parallel translation and compensation are singled out. The perspective of the research lies in further investigation of contaminated speech and comparison between the translation tactics applied in drama and prose translation.*

***Keywords:** literary translation, contaminated speech, a foreign accent, interference, idiolect, compensation.*

© О. М. Сунг